

*Галабурда Т. І.,
аспірант кафедри історії держави, права та політико-правових учень
Львівського національного університету імені Івана Франка*

ДЖЕРЕЛА ТА СТРУКТУРА АВСТРІЙСЬКОГО КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ 1873 Р.

Анотація. У статті досліджується процес створення та прийняття австрійського Кримінально-процесуального кодексу 1873 р. Проведено історико-правовий аналіз джерел і структури кодексу. Визначено залежність між створенням австрійського Кримінально-процесуального кодексу 1873 р. та ліберальним рухом і конституційними реформами, котрі з 1867 р. в Австрії стали визначальним для прогресивних реформ у всіх сферах законодавства. Зазначено, що австрійський КПК 1873 р. перебував у нерозривному зв'язку з попередніми законами, які регулювали кримінальне судочинство Австрії, зокрема з КПК 1850 р., а також із КПК 1853 р., за допомогою напрацьовань судової практики й наукової літератури, що виробилися протягом часу їх застосування.

Проаналізовано процес створення Австрійського КПК 1873 р., де ключова роль належала міністру юстиції Ю. Глазеру. Показано відмінності між проектами V та IX кодифікаційної комісії. На основі аналізу положень кодексу розглянуто питання про набрання чинності австрійським КПК 1873 р., що розкривали дату набрання чинності, суб'єктивну й об'єктивну міри застосування нового кодексу та взаємозв'язок нового кодексу з раніше прийнятими законами. Важливим фактом було те, що кодекс набрав чинності одночасно й без винятку та діяв на всіх територіях країн, представлених у рейхсраті, що розташовувався у Відні, але не поширював свою дію в Транслейтанії – угорській королівській короні.

Особливістю структури австрійського КПК 1873 р. було те, що самому тексту кодексу передував закон від 23 травня 1873 р., який упроваджував (уводив) закон про кримінальне судочинство. Ця ступня частина складається з 9 статей, позначених римськими цифрами. У ній указується сфера дії (застосування) КПК та межі юрисдикції кримінальних судів.

Ключові слова: джерело права, кодифікація, австрійське законодавство, кримінальний процес, Австро-Угорщина.

Постановка проблеми. Питання джерел кримінально-процесуального права України набуло особливої актуальності в контексті необхідності забезпечення пріоритету прав і свобод особи в кримінальному судочинстві та удосконалення механізмів їх реалізації. Пріоритетне значення має пошук дієвих механізмів вирішення численних колізій і прогалин у кримінально-процесуальному законодавстві України, що сьогодні становлять дійсну загрозу правам та інтересам учасників кримінального судочинства, порушують конституційну засаду рівності кожної людини перед законом і судом. Це потребує відповідного наукового переосмислення джерел сучасного кримінально-процесуального права з урахування не тільки національного, а й міжнародного історико-правового дос-

віду кодифікації кримінально-процесуального законодавства XIX ст. в Австрії та Австро-Угорщині, результатом якої став австрійський Кримінально-процесуальний кодекс (далі – КПК) 1873 р., який діє й сьогодні з багатьма змінами й доповненнями в останній редакції від 9 грудня 1975 року зі змінами, внесеними у 2011 р.

Питання, що стосуються джерел і структури австрійського КПК 1873 р., розглядалися такими відомими закордонними та вітчизняними фахівцями, як П. Стебельський, Ю. Міттербахер, В. Ноймайєр, Е. Кшимуські, С. Маср, А. Глунок, Ю. Глязер, Ф. Рульф, Ю. Макеревич, Р. Томчик, М. Гондек, В. Кульчицький, Б. Тищик, І. Бойко, А. Ткач, М. Никифорак, О. Кондратюк, Н. Худоба та інші. Науковий доробок зазначених науковців має вагомe значення для розвитку науки, однак неповністю висчерпав усі суттєві питання в цій сфері дослідження.

Метою статті є дослідження взаємовпливу та взаємозалежності джерел австрійського КПК 1873 р. та особливостей його структури в умовах розвитку Австро-Угорської правової системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Єдине законодавче врегулювання кримінального процесу, як і матеріального права, в Австрії відбулося вперше в Терезіані (Constitutio Criminalis Theresiana) 1768 р., Кодексі про кримінальне судочинство (Kriminalgerichtsordnung) 1788 р., а також Кримінальному кодексі 1803 р., котрий об'єднав як кримінальні, так і кримінально-процесуальні положення. Ці кодифіковані акти успадковували правила інквізиційного процесу: суддя (інквізитор) був обвинувачем і суддею в одній особі, судочинство було таємним і письмовим. Тортури в Австрії скасовані в 1776 р., але деякі елементи інквізиційного доказування залишалися.

Передусім, щоб зрозуміти ці кодифікації матеріального кримінального права, не варто забувати про рух за процесуальну реформу, що з'явився водночас, оскільки прагнення до реформ наприкінці XVIII ст. вимагало змін у кримінальному судочинстві, принаймні настільки ж наполегливо, як і в матеріальному кримінальному праві. Наполеонівська кодифікація, здавалося, досягала гармонійного балансу між новими прагненнями та репресивними тенденціями старого закону. У КПК 1808 р. розроблена відома система поєднання, котра зберігала традиційну інквізицію на стадії досудового розслідування, надаючи стадії судового розгляду характер публічного, усного, обвинувального процесу, що відбувався перед судами присяжних, принаймні за тяжкі злочини й гарантування суттєвих прав на захист. Ця система явно випереджала уявлення того часу: тільки після 1848 р. під імпульсом революції, яка в Парижі просто скинула Липневу монархію, ці положення про судовий розгляд стали загально визнаними в Європі. Майже відразу технічний складник, що був характерним для матеріально-пра-

вових кодексів другої половини XIX ст., використовувалася й у сфері процесуального права. Особливо це стосувалося австрійського КПК 1873 р., який законодавчо санкціонував так звану систему процесуальних реформ. Отже, в австрійський кодекс, що ґрунтувався на основоположних принципах французького кодексу 1808 р., унесено цілу низку техніко-правових нововведень, зокрема щодо юрисдикції, усного здійснення судового розгляду чи публічного проголошення судового рішення, функціонування присяжних суддів і правових методів оскарження [1, s. 355–356].

Отже, під час революції 1848–1849 рр. основні принципи сучасного кримінального процесу запозичено у Франції й закріплено в КПК Австрії 1850 р. Функція обвинувачення перейшла від судді до прокурора, судовий розгляд підпорядковувався принципам гласності, усності й вільної оцінки доказів. В особливих випадках, наприклад, у справах про політичні злочини, рішення про винність підсудного виносили присяжні. Щоправда в 1853 р. кримінальне судочинство знову зробило крок у бік інквізиційного процесу, але вже в 1873 р. в новому КПК Австрії остаточно закріплено сучасний змішаний процес. Цей Кодекс 1873 р. діє й сьогодні з багатьма змінами й доповненнями в останній редакції від 9 грудня 1975 р. (Strafprozeßordnung 1975) зі змінами, внесеними у 2011 р. [2, s. 153].

Професор кримінального права у Віденському університеті Соломон Майер у другому томі праці «Довідник австрійського кримінального процесуального права» вказував на зв'язок найважливіших доктрин права між австрійським і німецьким кримінальним процесом та оснований на ньому тогочасним німецьким кримінальним законодавством. Не менш виправданим, на думку автора, було вказати порівняно з австрійським законодавством про кримінальний процес законодавство французьке, англійське, італійське тощо, але особливо з кримінально-процесуальним законодавством Німецької імперії, правові інститути якого в багатьох випадках були подібні до австрійських або тісно пов'язані з такими [3, s. 7].

Одним із головних тверджень автора було те, що австрійський КПК 1873 р. перебував у нерозривному зв'язку з попередніми законами, що регулювали кримінальне судочинство Австрії, зокрема КПК 1850 р., на підставі якого КПК 1873 р. повернувся до багатьох вирішальних положень. Це підтверджується тим, що професор С. Майер у праці використовував відповідні положення та напрацювання наукової літератури й судової практики, що виробилися за час застосування КПК 1850 р. Наприклад, рішення Касаційного суду на підставі КПК 1850 р., котрі однаково добре зарекомендували себе за формою і змістом, у багатьох випадках стали основним джерелом інформації, що сприяла вдосконаленню відповідних положень у КПК 1873 р.

Водночас судова практика й наукова література, що сформувалася за час дії КПК 1853 р. в усіх тих положеннях, що не скасовані чинним КПК 1873 р. або встановлені в інших нормативно-правових актах, продовжувала діяти в тих самих правових межах. Тому автор доклав усіх зусиль, щоб якомога повніше використати відповідну літературу та судову практику з огляду на відповідні застереження, оскільки норми чинного КПК 1873 р. могли бути правильно інтерпретованими й прокоментованими тільки в тому випадку, якщо враховувався зв'язок із попереднім австрійським законодавством і наскільки це було можливо за їх відмінностей використовувати їх як пряме (основне) джерело права [3, s. 8].

Кодифікаційні роботи завжди були залежними від впливу та вимог уряду держави. У цьому випадку історія нового австрійського закону про кримінальне судочинство безпосередньо залежала від трансформації політичної системи, яка відбулася в Австрії в другій половині XIX ст. Також із правовими змінами нерозривно пов'язана особа Юліуса Глазера, видатного юриста, який керував роботою комісії з кодифікації кримінального процесу із самого початку. Саме йому належить остаточно форма законопроекту [4, s. 39].

Практика в галузі кримінального судочинства постійно розвивалася й потребувала внесення відповідних змін. Тому під впливом основних конституційних законів Австрійської монархії деякі інститути кодексу 1853 р. перероблені й доповнені. Так, видано відповідні нормативно-правові акти: Закон про охорону особистої свободи від 27 жовтня 1862 р.; Закон про охорону домашнього вогнища від 27 жовтня 1862 р., котрий містив у собі постанови щодо домашньої ревізії (обшук) у частині запобігання самовільній діяльності суддів. Новела від 15 листопада 1867 р. скасувала такий вирок суду, як «absolutionem ab instantia», що позитивно вплинуло на розвиток галузі кримінального процесу Австрійської монархії. Отже, кримінальне судочинство надалі використовувало тільки дві форми кримінальних вироків: звільняючі та засуджуючі. Законом від 9 березня 1869 р. впроваджується інститут присяжних суддів для злочинів і проступків, спричинених змістом друкованої кореспонденції. Також прийнято новелу від 6 квітня 1870 р. про охорону таємниці листування, що ввела в дію норми, на підставі яких у кримінальному провадженні могла застосовуватися конфіскація листів. Новела від 23 липня 1871 р. привнесла важливі зміни щодо правових засобів (можливостей), а саме право надзвичайної апеляції, відклику [5, s. 20–21]. У такий спосіб законодавець прагнув урегулювати найбільш важливі кримінально-правові та процесуальні норми у відповідний період, протягом якого діяв КПК 1853 р. Це було позитивним рішенням уряду, але все ж такі проблеми кримінального судочинства потребували розроблення та прийняття нового, досконалішого джерела кримінально-процесуального права Австрійської імперії.

Тому на порядку денному була реформа кримінального судочинства. Австрійський міністр Пратобевер видав доручення професору Ю. Глазеру для створення проекту нового КПК. Ю. Глазер на основі відповідного доручення видав Меморандум про майбутню реформу кримінального процесу (*Denkschrift betreffend die bevorstehende Reform des Strafverfahrens*). Так, був створений I проект кодексу, що став підставою наступних кодифікаційних праць. Незабаром вийшов II проект комісії, де було враховано зміни й уточнення до I проекту професора Ю. Глазера. У 1861 р. Ю. Глазер представив III проект, а в 1862 р. – IV проект КПК, тим був завершений перший період реформ і кодифікаційних робіт. Другий період реформування кримінально-процесуального законодавства розпочато 1863 р., коли міністр судівництва Др. Тайн закликав Ю. Глазера представити зміни свого IV проекту. Як наслідок, автор представив 74 тези, що стали предметом розгляду наради, а на підставі рішення наради видано того самого року V проект, що в історії кримінального процесу називався проектом міністерським від 1863 р. У цьому проекті змінено декілька правових положень, а на основі тих змін видано VI проект, а в 1864 р. – VII проект. Особливістю другого періоду реформ, який розпочатий 1863 р., було те, що проекти цього періоду були майже ідентичні. Тому

1867 р. міністр юстиції Антон Хей фон Глунке подав державній раді VIII проект, що ґрунтувався на попередніх напрацюваннях. Однак 1869 р. вибрана державною радою комісія зупиняється на цьому проекті й потім, зробивши деякі зміни, подала IX проект, т. зв. комісійний. Тим часом державну раду розпущено, але на початку 1872 р. міністр Ю. Глазер подав X проект, що мав за основу IX проект. X проект був уже прийнятий найперше в комісії, а пізніше в повній палаті.

При цьому запропонований законопроект прийнятий Палатою представників відповідно до звіту комітету від 16 березня 1872 р. та переданий Палаті лордів 6 червня. Проект також прийнятий Палатою лордів, згідно з доповідями, підготовленими відповідною комісією Палати лордів, на підставі поданих протоколів 27 січня 1873 р. з деякими змінами. Відмінності, що виникли в окремих питаннях між Палатою представників і Палатою лордів, усунені домовленістю між обома палатами [6, s. 45].

Так, 23 травня X проект отримав імператорську санкцію і став називатися кодексом, що мав загальнообов'язкову силу, щодо відносин кримінального судочинства. Одночасно з набранням чинності КПК 1873 р. набув чинності закон, що давав змогу тимчасово зупинити суди присяжних на підставі рішення, виданого Міністром юстиції та затвердженого Державною радою [7].

Австрійський КПК набув чинності з 1 січня 1874 р. як виключний кодекс для кримінального судочинства в справах про злочини, провини й проступки та всіх інші кримінально-каранні діяння, які підлягають вирішенню в карних судах [5, s. 21–23].

Потрібно зазначити, що весь процес кодифікації тривав 13 років, упродовж яких розроблено 10 законопроектів. Більшість із них навіть не були спрямовані на подальшу роботу, однак два найбільш важливі, тобто проект V від 1863 р. та проект IX від 1869 р., заслуговують на увагу. Проект V послугував основою для розроблення проекту IX, який зі свого боку лише з незначними поправками остаточно схвалений і прийнятий як КПК. Відмінності між проектами V і IX були такими: V відхилив, а IX уніс допоміжну скаргу; відповідно до проекту V, присяжні засідателі мали розглядати справи про незначні правопорушення та проступки, IX – не передбачав такої процедури; проект V унеможлилював подачу апеляції на ухвали районних судів щодо (вини) обвинувачення, а IX – таку можливість припускав; за проектом V прокурор мав можливість використовувати різні правові заходи на користь обвинуваченого, а IX – заборонив це; проект IX не давав змоги проводити головне слухання проти відсутньої особи, тоді як проект V передбачив таку можливість. Зрештою, форма нового кодексу була результатом описаних правил і положень. Було вирішено використати перші три положення, а два останні відхилити [8, s. 73].

Отже, 23 травня 1873 року прийнято новий Кодекс про кримінальний процес (австрійський RGBL № 119/1873) [9, s. 40], який можна вважати одним із найбільш досконалих КПК свого часу [10, s. 152].

Очевидно, що австрійський КПК 1873 р., по суті, відновив основні засади КПК 1850 р., який зарекомендував себе як провідний на той час кодекс, що врегульовував кримінально-процесуальні відносини. Однак з урахуванням змінених обставин, недоліків і прогалин, виявлених під час його застосування, а також наукових і законодавчих робіт усі вищевказані умови пройшли ретельну перевірку й доопрацювання, аби бути запро-

вадженіми в новому кодексі. «Форма обвинувального акта», а також «принципи публічності й усності судочинства» повністю перейняті КПК 1873 р.

На нашу думку, вартим уваги є питання про набрання чинності австрійським КПК 1873 р. Так, Закон про введення КПК, що прийнятий 23 травня 1873 р., а оголошений 30 червня 1873 р [11, s. 397], містить у § 1 положення, відповідно до яких цей КПК набирає чинності через шість місяців після його оголошення в усіх цивільних судах як єдиного письмового акту щодо провадження в справах про злочини, проступки та інші кримінально-каранні діяння, що призначені судам із метою здійснення судочинства [12, s. 6]. Отже, відповідні положення свідчать про таке: 1) дату набрання чинності кодексом, 2) суб'єктивну та об'єктивну міри застосування нового кодексу, 3) взаємозв'язок нового кодексу з раніше прийнятими законами. Важливо зазначити, що в суб'єктивному стосунку кодекс застосовувався тільки до тих осіб, які не підпадали під кримінальну юрисдикцію військових судів [6, s. 2]. Також розрахунок набрання чинності здійснювався відповідно до календарних днів. Важливим фактом у цьому випадку було те, що кодекс набрав чинності одночасно й без винятку й діяв на всіх територіях країн, представлених у рейхсраті, що розташовувався у Відні. Відповідні країни загалом позначалися іменем Ціслейтанія та охоплювали землі, безпосередньо підконтрольні австрійській імперській короні, але кодекс не поширював свою дію в Транслейтанії – угорській королівській короні. Ці дві частини імперії майже повністю були відокремлені одна від одної із законодавчого погляду завдяки принципу дуалізму, закріпленому в Австро-Угорському компромісі 1867 р. Але під час робіт над австрійським КПК була спроба уряду визначити з допомогою окремого закону, у якому новий КПК в королівствах Далмації, Галичини та Лодомерії з Великим князівством Краківським повинен був набрати чинності пізніше, ніж в інших територіях країни. Міністр юстиції др. Ю. Глазер обґрунтував цю «пропозицію» на засіданні Палати представників від 19 лютого 1872 р., де представлено проект кодексу, такими словами: «Цей вступний закон показує ще одну особливість, яку я сьогодні не можу не відмітити. Як я вже зазначав, що, по суті, йдеться про повернення до Кримінально-процесуального кодексу 1850 р. Як відомо, цей КПК, хоча й був призначений для всієї імперії, не застосовувався в усіх країнах, що й зараз пропонується зробити у вступному законі. Щодо тих країн, у котрих КПК 1850 р. набрав чинності, то вже можна визначити на підставі цього час коли та де набере чинності новий КПК. В інших територіях країни, тобто в королівствах Далмації та Галичини, а також на Буковині, навпаки, момент набрання чинності новим КПК має бути визначений пізнішим вступним законом. Ідея, котра оголошена в уряді, полягає в тому, що після прийняття цього кодексу у відповідних територіях країн планується провести спостереження з метою з'ясування, чи нові правові інститути, введені в новому КПК, можуть застосовуватися у відповідних територіях під час здійснення кримінального судочинства, оскільки на цих територіях можуть виникнути труднощі з введенням нових інститутів і буде бажано періодично здійснювати відповідні поправки до кодексу або запропонувати вжити інших заходів щодо розв'язання проблемних питань. Якщо спостереження дадуть такий результат, то у вступному законі, котрий був би внесений тут, в австрійському уряді, буде узагальнено все те, що було б характерне для відповідних право-

вих перешкод під час уведення нового КПК для відповідних країн. Отже, з одного боку, права єдність буде захищена від будь-яких відхилень, зумовлених свавіллям і випадковостями, а з іншого боку, буде надана можливість урахувати особливі умови територій, вимоги, що пред'являються природою речей, станом землі й людей і котрі в деяких випадках стають причиною таких розбіжностей» [13, с. 254].

Однак, відповідно до запитів депутатів вищезгаданих територій країни, а також на основі «численних клопотань» щодо незмінного застосування положень про судову владу, що містилися в ст. 11 Основного Закону держави від 21 грудня 1867 р., австрійський КПК 1873 р. набрав чинності одночасно на всій території для здійснення кримінального судочинства [6, с. 1–2].

У контексті вищевикладеного потрібно звернути увагу на один із головних мотивів кодифікації австрійського кримінально-процесуального законодавства, а саме на те, що ні один чинник суспільного життя не підходить так добре для зміцнення національної єдності найрізноманітніших верств населення, примирення конфлікту протилежних інтересів і поглядів, зокрема, як кримінальний процес. Як стверджував професор С. Маєр, «якщо нам вдасться довести, що наш кримінальний процес ураховує всі національності, задовольняє всі потреби, то ми зможемо забезпечити стабільність для Австрії упродовж багатьох десятиліть». Розвиток громадського суспільства й розвиток кримінально-процесуального законодавства йдуть паралельно. Історія містить відповідні докази того, що велич держави перебуває в прямому взаємозв'язку з якістю кримінального судочинства. Авторитет державної влади помітно зростатиме за умови, що правовий і моральний порядок держави будуть на високому рівні розвитку, якщо цьому буде сприяти впевненість у безпечному, справедливому й однаково здійсненні кримінального судочинства, де враховуватимуться окремі інтереси кожної особи під час розв'язання проблемних завдань [13, с. 2]. Отже, після встановлення передумов конституціоналізму в Австрії, нова епоха вимагала «боргу з відсотками від попереднього режиму правління» [13, с. 7].

Згідно з першим звітом кодифікаційної комісії від 27 січня 1873 р. № 912, творці кодексу були задоволені результатом проведеної роботи, тим, що в ньому враховані обставини розвитку тогочасної австрійської держави й права, що новий кодекс розроблений і сформований на основі кримінально-процесуальних кодексів, законодавства інших країн і попередніх австрійських кримінально-процесуальних кодексів і напрацьовань науки та практики, наскільки це було можливо, але не був копією закордонних зразків. Цей новий КПК по праву можна назвати австрійською роботою, у якій на різних етапах були залучені видатні фахівці своєї справи, він, імовірно, був найдосконалішим із тих, що можна було зробити в тогочасній галузі кримінального процесу в Австро-Угорщині [13, с. 10].

Структура австрійського КПК від 23 травня 1873 р. має свої особливості, що відрізняють його від сучасних КПК. Так, самому тексту кодексу передують закон від 23 травня 1873 р., що впроваджує (вводить) закон про кримінальне судочинство. Цей акт розміщено в Офіційному бюлетені держави, у книзі XLII № 119, виданій і розповсюдженій 30 червня 1873 р. Ця вступна частина складається з 9 статей, позначених римськими цифрами. У ній указується сфера дії (застосування) КПК та межі юрисдикції кримінальних судів. Кодекс складається з 494 параграфів, уміщених у 27 розділів.

Структурну систему можна зобразити такими головними частинами:

I. Загальні положення (розділ I. § 1–7).

II. Особи, які беруть участь у кримінальному судочинстві, про оголошення судових рішень, про перегляд матеріалів справи (розділ II–VIII, § 8–83).

III. Про сам спосіб кримінального судочинства, а саме:

1) про звичайне судочинство в справах про злочини та правопорушення (розділи IX–XX, § 84–364)

2) про судочинство кримінальних судів щодо приватних скарг (розділ XXI, § 365–379);

3) про витрати в кримінальному судочинстві (розділ XXII, § 389–395);

4) про виконання судових рішень (розділ XXIII, § 396–411);

5) про судовий процес проти невідомих осіб, відсутніх і втікачів (розділ XXIV, § 412–428);

6) про спеціальне провадження (розділ XXV, § 429–446);

7) про провадження в справах про правопорушення (розділ XXVI, § 447–482);

8) про провадження в справах із питань друку (розділ XXVII, § 483–494) [14, с. 38].

Водночас австрійське кримінальне судочинство, окрім КПК 1873 р., застосовувало положення інших нормативно-правових актів, що мали прямий стосунок до кодексу, таких як закон «Про компетенції військових судів» від 20 травня 1869 р. № 78 (§ 60 КПК 1873 р.); закон «Про охорону житлового права» від 27 жовтня 1862 р. № 88 (§ 139–142); закон «Про захист таємниці листування та інших послань» від 6 квітня 1870 р. № 42 (§ 146–149); закон «Про захист особистої свободи» від 27 жовтня 1862 р. № 87 (§ 175, 180 і 452); закон «Про формування списків присяжних» від 23 травня 1873 р. № 12 (§ 302); закон «Про відшкодування шкоди завданої несправедливим судовим вироком» від 16 березня 1892 р. № 64; закон «Про відшкодування шкоди завданої ув'язненням» від 18 серпня 1918 р. № 318 тощо.

Висновки. Отже, політичні події в Австрії та Австро-Угорщині завжди впливали на кримінальне та кримінально-процесуальне право. КПК 1873 р. законодавчо санкціонував систему процесуальних реформ на підставі основоположних принципів французького КПК 1808 р., за допомогою яких у кодексі запроваджені техніко-правові нововведення щодо юрисдикції, усного здійснення судового розгляду або судового рішення, функціонування присяжних суддів і правових методів оскарження. Простежувався зв'язок найважливіших доктрин права між австрійським і німецьким кримінальним процесом та оснований на ньому тогочасним німецьким кримінальним законодавством. Австрійський КПК 1873 р. перебував у нерозривному зв'язку з попередніми законами, що регулювали кримінальне судочинство Австрії, зокрема з КПК 1850 і 1853 рр. Австрійський КПК 1873 р. розроблений і сформований на основі КПК та законодавства інших країн і попередніх австрійських кримінально-процесуальних кодексів і напрацьовань науки та практики, наскільки це було можливим, але не був копією закордонних зразків.

Одними з важливих мотивів кодифікації австрійського кримінально-процесуального законодавства було зміцнення національної єдності найрізноманітніших верств населення та примирення конфліктів протилежних інтересів і поглядів.

Література:

1. Ancel M. The Collection of European Penal Codes and the Study of Comparative Law. *University of Pennsylvania Law Review*. 1958. Vol. 106. № 3. P. 329–384.
2. Уголовный процесс европейских государств : монография / под ред. В.И. Самарина, В.В. Луцка. Москва : Проспект, 2018. 752 с.
3. Mayer S. Handbuch des österreichischen Strafproceßrechtes, Entstehungs geschichteder österreichischen StrafproceßOrdnung vom 23. Mai 1873. Wien: Hölder, 1878. Band II. 637 s.
4. Gondek M. Kształtowanie się mieszanego procesu karnego w XIX-wiecznej Austrii. *Przegląd Prawno-Ekonomiczny*. 2014. № 27. S. 28–45.
5. Стебельський П.Я. Австрійське поступованє карне. Львів, 1913. 258 с.
6. Mitterbacher J., Neumayer V. Erläuterungen zur Strafprozessordnung vom 23. Mai 1873, samt dem Gesetze vom 23. Mai 1873 betreffend die Bildung der Geschworenenlisten. Graz: Verlag von Leuschner & Lubensky, k. k. Universitätsbuchhandlung, 1874. 1014 s.
7. O czasowym zawieszaniu sądów przysięgłych: Ustawa z dnia 23 maja 1873. *Austriacki Dziennik Ustaw Państwa*. 1873. № 120.
8. Krzymuski E. Wykład procesu karnego Austryackiego. Kraków, 1891. 511 s.
9. Wahlberg W. Julius Glaser als Strafrechtslehrer und Justizminister. Wien, 1886.
10. Bayer V. Kazneno procesno pravo – odabrana poglavlja, Povijesni razvoj kaznenog procesnog prava. Zagreb, 1995. Knjiga II. 165 s.
11. Gesetzestexte. *Reichsgesetzblatt für die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder 1870–1918*. 1873. 702 s. URL: <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=rgb&datum=1873&pos=33&size=45> (дата звернення: 07.10.2019).
12. Kazimierz K. Ustawa O Postępowaniu Karnem Obowiązująca W Ziemiach Rzeczypospolitej Należących Do B. Zaboru Austrjackiego: Z 23 Mja 1873 № 119 Dz. U.p. Warszawa, 1924. 476 s.
13. Mayer S. Handbuch des österreichischen Strafprozessrechts, Entstehungsgeschichte der österreichischen Strafprozess-Ordnung vom 23. Mai 1873. Wien : Hölder, 1876. Band I. 560 s.
14. Krzymuski E. Wykład procesu karnego ze stanowiska nauki i prawa obowiązującego w b. dzielnicy austrjackiej oraz z uwzględnieniem ważniejszych różnic na innych ziemiach Polski. Kraków, 1922. 288 s.

Halaburda T. Sources and structure of the Austrian Code of Criminal Procedure 1873

Summary. The article examines the process of creation and adoption of the Austrian Code of Criminal Procedure 1873. Historical and legal analysis of the sources and structure of the code was carried out. The dependence between the creation of the Austrian Code of Criminal Procedure 1873 and the liberal movement and the constitutional reforms, which since 1867 in Austria, have been decisive for progressive reforms in all areas of legislation. It was noted that Austrian CPC 1873 was inextricably linked to the previous laws governing Austrian criminal proceedings, in particular CPC 1850, as well as to CPC 1853 through the use of judicial practice and scientific literature, developed during their application.

The structure of the Austrian CPC 1873 was characterized by the fact that the text of the code itself was preceded by the law of 23 May 1873, which introduced (entered) the criminal procedure act. This introductory part consists of 9 articles marked with roman numerals. It specifies the scope (application) of the code of criminal procedure and the limits of jurisdiction of criminal courts.

Key words: source of law, codification, Austrian legislation, criminal procedure, Austria-Hungary.